

**MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA**

CURRICULUM
la disciplina opțională
EDUCAȚIE ECONOMICĂ
ȘI ANTREPRENORIALĂ
CLASELE V-IX

ARIA CURRICULARĂ

Educație socio-umanistică

Chișinău, 2020

Aprobat la Consiliul Național pentru Curriculum (Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 653 din 13.07.2020)

GRUPUL DE LUCRU PENTRU ELABORAREA CURRICULUMULUI:

Corina Lungu	Consultant principal, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, master în Științe ale Educației, doctorandă, coordonator
Laurenția Filipschi	Director executiv, Junior Achievement Moldova, master în științe politice
Valentina Olaru	Doctor în pedagogie, profesoară discipline socio-umanistice, grad didactic superior, Directoare, Liceul Teoretic „Lucian Blaga”, mun.Chișinău
Rita Gîra	Profesoară grad didactic superior, Liceul Teoretic „D.Cantemir”, or.Edineț
Aurelia Tomșa	Doctor în științe economice, conferențiar universitar, Academia de Studii Economice a Moldovei
Natalia Iacob	Profesoară de discipline economice, grad didactic superior, master în management, Centrul de Excelență în Economie și Finanțe, mun.Chișinău
Svetlana Dogotaru	Șefă a Direcției generale arhitectură, urbanism și relații funciare, mun.Chișinău
Eugenia Ganea	Expertă în domeniul egalității de gen, studii de masterat în Științe ale Educației, doctorandă

RECENZENȚI:

1. Oxana Barbăneagră - Doctor în științe economice, conferențiar universitar, Academia de Studii Economice a Moldovei.
2. Vadim Rotaru - Șeful Departamentului Resurse Umane/Comunicare Corporativă, METRO Cash & Carry Moldova.

CUPRINS

I. PRELIMINARII	4
II. CONCEPȚIA DIDACTICĂ A CURRICULUMULUI	5
III. SISTEMUL DE COMPETENȚE	8
3.1 Competențe-cheie prioritare pentru disciplina opțională Educație Economică și Antreprenorială	8
3.2 Competențe transversale prioritare pentru disciplina opțională Educație Economică și Antreprenorială	9
3.3 Competențe specifice disciplinei opționale Educație Economică și Antreprenorială	10
IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI	11
V. PROGRAME ANUALE ȘI UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE	12
5.1 Programă anuală URBANISM	12
5.2 Programă anuală EU ȘI ECONOMIA	15
5.3 Programă anuală SPIRIT ANTREPRENORIAL	17
5.4 Programă anuală ECONOMIA ÎN CIFRE	21
5.5 Programă anuală PIAȚA INTERNAȚIONALĂ	23
5.6 Programă anuală CHEIA SUCCESULUI	25
5.7 Programă anuală MINIFIRMA ȘCOLARĂ (laborator antreprenorial)	27
VI. SUGESTII METODOLOGICE. PROIECTAREA-PREDAREA-ÎNVĂȚAREA	21
VII. STRATEGII DE EVALUARE	31
VIII.AUXILIARE DIDACTICE DE REFERINȚĂ EDUCAȚIEI ECONOMICE ȘI ANTREPRENORIALE	32
IX. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE	35

I. PELIMINARII

Educația economică și antreprenorială a tinerei generații în Republica Moldova a devenit în ultimul timp un obiectiv social de importanță cardinală. Tot mai mulți cetățeni (femei și bărbați) își orientează activitatea în domeniul economic, în deschiderea unei afaceri proprii, obținerea unui profit legal. Dar, întrucât marea majoritate a persoanelor nu se nasc cu setul definitivat de calități care ar garanta succesul, ci le achiziționează treptat, prin interacțiune cu mediul, promovarea culturii economice se impune pe întreg itinerariul de formare a elevilor (fete și băieți) din învățământul preuniversitar.

În conjunctura actuală atât de complexă și axată pe competiție de la nivel individual la scara concurenței între țări și chiar părți ale lumii, fiecare persoană ar avea nevoie de spirit întreprinzător pentru afirmare, de abilități și competențe integratoare pentru asigurarea succesului în plan personal, social și profesional.

Documentele de politici educaționale ale sistemului educațional din Republica Moldova tratează *Educația Economică și Antreprenorială* ca parte integrantă a conceptului și practicii educaționale moderne prin intermediul idealului educațional formulat în Codul educației, articolul 6. *Idealul educațional al școlii din Republica Moldova constă în formarea personalității cu spirit de inițiativă, capabile de autodezvoltare, care posedă nu numai un sistem de cunoștințe și competențe necesare pentru angajare pe piața muncii, dar și independență de opinie și acțiune, fiind deschisă pentru dialog intercultural în contextul valorilor naționale și universale asumate.* Deasemenea, una dintre finalitățile prioritare ale sistemului educațional al Republicii Moldova este domeniul de competențe-cheie menționată în art.11 alin. h) *competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă.*

Disciplina opțională *Educație Economică și Antreprenorială* este un curs opțional ce se extinde pentru toate treptele de instruire din instituțiile de învățământ primar și secundar general, ciclul I și II, inclusiv treapta gimnazială. Face parte din categoria *opțional inovator*, deoarece introduce un obiect de studiu, în afara celor prevăzute în trunchiul comun al Planului-cadru, cu noi competențe specifice și noi conținuturi, încadrat în aria curriculară *Educație socio-umanistică*, dar cu un puternic potențial inter- și transdisciplinar.

Curriculumul pentru disciplina opțională *Educație Economică și Antreprenorială* pentru treapta gimnazială reprezintă documentul normativ principal ce reglementează întreg procesul didactic la această disciplină. El constituie instrumentul conceptual ce descrie condițiile învățării și performanțele de atins, la disciplina opțională în cauză, exprimate în competențe specifice, unități de competențe, conținuturi și activități de învățare și evaluare. În baza acestui suport normativ-regulatoriu se iau decizii pentru realizarea eficientă a procesului educațional adresat profesorului și întregii comunități educaționale: managerilor școlari, specialiștilor în educație, specialiștilor în evaluarea pedagogică, autorilor de resurse educaționale, elevilor, părinților și comunităților locale.

Curriculumul pentru disciplina opțională *Educație Economică și Antreprenorială* pentru treapta gimnazială este construit în baza programelor internaționale ale Junior Achievement (*Urbanism, Eu și economia, Spirit antreprenorial, Economia în cifre, Piața internațională, Cheia succesului și Minifirma școlară*) eșalonate și structurate pe ani de studii în așa mod, asigurând parcursul logic și didactic de formare a competențelor specifice stipulate conform curriculumului.

În același timp, ținând cont de faptul că beneficiarii prezentului curs de *Educație Economică și Antreprenorială* sunt fetele și băieții care au nevoie de cunoștințe despre cum funcționează economia și cum trebuie să luăm decizii în acest domeniu al vieții, dimensiunea de gen și incluziune în educația economică și antreprenorială are o importanță foarte mare. Corelând noțiunea de

competențe cu capacitatea cadrelor didactice de a integra dimensiunea de gen în procesul de predare, pentru această disciplină este vitală existența și dezvoltarea competențelor de gen la cadrele didactice.

Aceste competențe sunt importante inclusiv din perspectiva drepturilor fundamentale ale omului, deoarece profesorii/profesoarele joacă un rol esențial în educarea elevilor în spiritul intoleranței la discriminare. Ei pot învăța băieții și fetele să dezvolte strategii de viață și să adopte modele de comportament bazate pe principiile echității de gen și a parteneriatelor de colaborare între femei și bărbați în sferile publice și private. Însă, valoarea cea mai importantă a acestor competențe ține de faptul că finalitatea educației de gen și incluziune în cadrul disciplinei opționale *Educație Economică și Antreprenorială* se dorește a fi încurajarea fetelor de a-și transforma pasiunea într-o afacere, promovând astfel antreprenoriatul feminin.

Este necesar a preciza că „competența de gen” este definită drept capacitatea oamenilor de a identifica aspectele de gen în munca lor și de a acționa în moduri care produc rezultate echitabile pentru bărbați și femei. Competența de gen cuprinde trei dimensiuni - cunoștințe, voință și capacitate:

- *Cunoștințe: persoana este conștientă de relațiile de gen în societate și de importanța/efectul acestora în domeniul profesional.*

- *Voință: stereotipurile de gen sunt percepute ca atare și persoana este motivată să le schimbe.*

- *Capacitate: descrie capacitatea persoanei de a lucra într-o manieră sensibilă la gen și folosește instrumente pentru a asigura egalitatea de gen.*

În aceeași măsură au importanță și aspectele de incluziune, astfel încât efectele predării acestei discipline să producă schimbări pentru persoanele cu dizabilități, iar o abilitate sau pasiune să fie transformată într-o afacere sau în dorința viitorilor antreprenori și antreprenoare să angajeze persoane cu dizabilități în cadrul întreprinderii pe care o vor crea, după ce au beneficiat de aceste programe anuale de educație economică și antreprenorială.

În termeni practici, este imperios necesar pentru profesorii care predau disciplina opțională *Educație Economică și Antreprenorială* să dețină aceste competențe transferabile, pentru a ține cont că antreprenoriatul poate deveni viața și pasiunea fetelor și băieților, iar prejudecățile cu privire la rolurile de gen atribuite de societate femeilor și bărbaților deseori devin un impediment serios pentru fete atunci când doresc să se lanseze în afaceri. În contextul disciplinei opționale *Educație Economică și Antreprenorială*, competențele de gen sunt competențe specifice și transversale, care intersectează și influențează toate sau cele mai multe alte competențe de predare și educație.

Pionieratul și continuitatea, pe parcursul ultimilor decenii, a implementării programelor anuale de *Educație Economică și Antreprenorială* în sistemul educațional al Republicii Moldova, aparține organizației obștești Junior Achievement Moldova, care este o organizație non-profit fondată în anul 1995, membră a rețelei JA Worldwide, www.ja.org și a Centrului Regional de la Bruxelles, JA-YE Europe, www.ja-ye.org. Misiunea organizației constă în motivarea și pregătirea tinerei generații pentru a se afirma cu succes în economia de piață. În acest scop, organizația implementează în școlile din Republica Moldova programe anuale opționale de *Educație Economică și Antreprenorială*.

II. CONCEPȚIA DIDACTICĂ A CURRICULUMULUI

Educația Economică și Antreprenorială contribuie ca elevii (fete și băieți) să înțeleagă problemele cu care se confruntă în calitate de consumatori, să se familiarizeze cu conceptele economice fundamentale și cu modul economic de gândire. Disciplina opțională în cauză formează și dezvoltă deprinderi de gândire economică și acțiune eficientă, abilități fundamentale de judecată

pentru a deveni cetățeni raționali și cu spirit antreprenorial. *Educația Economică și Antreprenorială* constituie un domeniu important de formare a personalității elevilor și elevelor prin pregătirea economică pentru viața individuală.

Disciplina opțională *Educația Economică și Antreprenorială* este axată spre formarea de competențe în accepțiunea Cadrului de referință al Curriculumului Național conform căruia: ”*Competența școlară este un sistem integrat de cunoștințe, abilități, atitudini și valori, dobândite, formate și dezvoltate prin învățare, a căror mobilizare permite identificarea și rezolvarea diferitor probleme în diverse contexte și situații*” cu un accent deosebit pe valori, atitudini, care pot contribui plenar la formarea unor cetățeni responsabili și conștienți. (Cadrul de referință al Curriculumului Național, a.2017, p.15)

Elaborarea curriculumului la disciplina opțională *Educație economică și Antreprenorială* se bazează pe următoarele principii:

- **Principiul însușirii temeinice** se referă la formarea deprinderilor de învățare logică, ritmică și capacităților de autocontrol.
- **Principiul abordării sistemice și dezvoltării graduale a competențelor** asigură respectarea particularităților de vârstă, a motivațiilor, intereselor elevilor și oferă continuitatea conceptuală a disciplinei opționale *Educație Economică și Antreprenorială*.
- **Principiul integrării** stimulează caracterul inter-, pluri- și transdisciplinar prin integrarea disciplinei opționale cu disciplinele obligatorii, Dezvoltare personală, Matematica, Educație pentru societate.
- **Principiul axiologic** vizează ca finalitate a studierii acestei discipline crearea unui comportament axat pe valori în mediul economiei de piață.
- **Principiul respectării autonomiei și libertății individuale** în exprimarea opiniilor și luarea deciziilor.
- **Principiul flexibilității** asigură parcursurile individuale, posibilitate de individualizare a procesului educațional la nivel de instituție.
- **Principiul racordării la social, inclusiv inserția profesională** pregătește pentru o integrare socio-profesională la ieșirea din sistem în corespundere cu piața muncii.
- **Principiul compatibilizării** cu reperele și standardele europene din învățământ.

Scopul demersului didactic proiectat prin actualul curriculum este de a-i familiariza pe elevi/eleve cu aspectele economiei de piață ale societății din era globalizării pentru a forma competențe economice de integrare socială cu succes a individului.

Competențele economice reprezintă achizițiile principale ale elevului/elevei și finalitățile de bază ale educației economice. Ele au caracter cognitiv-teoretic și acțional-practic, și sunt valorificabile prin abilitatea de a desfășura diverse activități practice cu caracter economic și de a obține rezultatele scontate. Competențele economice se formează prin activitățile de cunoaștere, rearanjare, reorganizare, transformare a cunoștințelor anterioare, încorporarea lor într-un sistem general și integrarea în structura cognitivă a subiectului. Fiecare achiziție cognitivă contribuie la o restructurare a acestora, astfel ca în conștiința elevilor/elevelor să se organizeze structuri cognitive, care se dezvoltă treptat și se stabilesc legături, asociații și se realizează sinteze noi, ce dau profunzime cunoașterii și contribuie la formarea *competențelor economice cognitiv-teoretice*. În ultimă instanță, competența cognitiv-teoretică se probează prin cunoștințe temeinice, prin priceperea și abilitatea de a acționa, de a desfășura diverse activități practice cu caracter economic și de a obține rezultate apreciate de cei din jur (profesori/profesoare, colegi/colege, părinți). Aceste abilități le definim drept *competențe economice acțional-practice*.

Fiind realizată corect și sistematic, *Educația Economică și Antreprenorială* creează o *gândire economică elementară și antreprenorială* proprie, caracterizată prin spirit întreprinzător, soluționare creativă a problemelor, inițiativă, responsabilitate, atitudine conștientă față de bunurile sociale și personale, față de muncă și de valorile general-umane.

Gândirea economică devine o capacitate permanentă a omului de a reflecta corect asupra vieții economice a societății, a relațiilor economice și a activității economice personale atât în calitate de consumator, cât și de antreprenor.

Antreprenoriatul se referă la capacitatea unei persoane de a-și pune în practică ideile. Aceasta implică inovare, creativitate și asumarea unor riscuri, precum și capacitatea de a planifica, și de a gestiona proiecte pentru realizarea unor obiective.

Abordarea demersului didactic la orele de *Educație Economică și Antreprenorială* se caracterizează prin aplicarea unor strategii axate pe angajarea curiozității intelectuale a elevilor, în scopul promovării gândirii critice și a dezvoltării personale. În contextul abordării didactice a educației economice există și spațiu de aprofundare pentru cei care pun preț pe aspecte teoretice. Fuzionarea armonioasă a celor două tradiții educaționale—clasică și pragmatică—în modele de instruire economică și antreprenorială nu se vrea doar o pretenție de originalitate, ci, mai curând, o aspirație la rentabilitate intelectuală și afectivă în învățământul nostru preuniversitar.

Programele anuale de educație economică și antreprenorială la ciclul gimnazial se caracterizează prin:

- *Caracter aplicativ* – sunt structurate după principiul „*învață acționând*”, astfel elevii și elevele sunt antrenați în activități care facilitează descoperirea de sine stătătoare a adevărurilor despre economie și antreprenariat, consolidând cunoștințele, abilitățile și atitudinile față de realitățile din jur, formând convingeri despre posibilitățile de afirmare a persoanei. Caracterul aplicativ este consolidat și prin parteneriatul profesor-consultant, prin coparticiparea voluntarului din lumea de afaceri la predarea disciplinei.
- *Caracter succesiv* – fiecare programă anuală prevăzut pentru o anumită clasă este o entitate separată, înțelegerea și însușirea căreia nu necesită obligatoriu studierea prealabilă a altor programe anuale economice, deoarece preia conceptele studiate anterior (ciclul gimnazial) și le tratează mai aprofundat, în conformitate cu particularitățile de vârstă și gradul de înțelegere al elevilor.
- *Caracter flexibil* – deși există eșalonări de vârstă și recomandări concrete de implementare pentru fiecare programă anuală în cadrul nivelului gimnazial, sunt posibile fluctuații și ajustări la necesitățile/condițiile concrete ale instituției sau contingentului de elevi/eleve.

Pe parcursul unui an de învățământ poate fi studiată o singură programă anuală de *Educație Economică și Antreprenorială* de la ciclul gimnazial sub formă de cursuri opționale sau două programe anuale, unul la opțional, iar altul la extracurricular, pentru elevii/elevele din clasele a V-a-IX-a. Studiind programele anuale de *Educație Economică și Antreprenorială* elevii/elevele vor însuși noțiuni economice fundamentale, vor descoperi modul de funcționare a afacerilor în economia de piață și pe piețele internaționale, își vor cerceta propriile interese și oportunități legate de carieră.

Studiind programele anuale de *Educație Economică și Antreprenorială* elevii (fete și băieți) vor însuși noțiuni economice fundamentale, vor descoperi modul de funcționare a afacerilor în economia de piață și pe piețele internaționale, își vor cerceta propriile interese și oportunități legate de carieră. Programele anuale Junior Achievement Moldova sunt destinate nu doar viitorilor economiști. Structurate pe baza unui model de accesibilitate maximă, cunoștințele și abilitățile cultivate în sala de

clasă au menirea de a-l face pe orice elev/ă și profesor/profesoară să înțeleagă și să agreeze economia în măsura în care aceasta îi poate schimba viața în bine.

În cadrul programei anuale Minifirma Școlară elevii și elevele vor crea un laborator economic, care le va permite să-și aplice abilitățile antreprenoriale și să confirme fiabilitatea ideii de afaceri prin realizarea produsului pe piața reală. Activitățile de tip *învață acționând* oferă o experiență antreprenorială reală în dezvoltarea unei companii.

Scopul urmat nu este de a pregăti economiști din școală, dar a pregăti tineri/tinere care doresc să-și îmbunătățească conștient calitatea propriei vieți. Acest fapt va contribui la apariția generației de consumatori, angajați, întreprinzători și investitori care vor face alegerea propriului traseu în cunoștință de cauză.

III. SISTEMUL DE COMPETENȚE

3.1. Competențe-cheie prioritare pentru disciplina opțională Educație economică și antreprenorială

Curriculumul la disciplina opțională *Educație Economică și Antreprenorială* este un document normativ–reglator proiectat în baza Cadrului de referință a Curriculumului Național (a.2017) și reprezintă una dintre modalitățile de implementare a politicilor educaționale vizate de Codul Educației al Republicii Moldova (a.2014) și se raportează la Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene privind competențele cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți, care orientează sistemul de învățământ general obligatoriu spre formarea acestor competențe-cheie, incluse în Codul Educației al Republicii Moldova, art.11, alineatul (5), dar în special se referă la competența de *a învăța să înveți, competențe sociale și civice, și competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă*.

Acest fapt, conferă importanță racordării competențelor specifice disciplinei respective la competențele-cheie și transversale ale învățământului secundar general din țara noastră. Curriculumul la disciplina *Educație Economică și Antreprenorială* urmărește formarea la elevi și eleve a unui set de *competențe specifice, care sunt etape ale formării competențelor-cheie și sunt formate/dezvoltate treptat pe parcursul întregului demers didactic*. Competențele-cheie spre care sunt îndreptate competențele disciplinei opționale *Educație Economică și Antreprenorială* pot fi prioritizate în felul următor:

1. Competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă este domeniul de competențe cel mai prioritar și relevant în cadrul acestei disciplinei opționale. Ele solicită în procesul de formare cunoștințele necesare privind oportunitățile pentru activități personale, profesionale și/sau de afaceri, inclusiv aspecte care țin de viziunea ansamblului care oferă contextul în care trăiesc și lucrează oamenii, de exemplu înțelegerea largă a activităților economice, oportunitățile și provocările întâmpinate de un angajator/angajatoare sau o organizație; conștientizarea poziției etice a întreprinderilor, a modalității în care acestea sunt o forță benefică, de exemplu prin schimburi oneste și activități sociale.

Abilitățile solicitate se raportează la managementul de proiect proactiv (incluzând activități de planificare, organizare, gestiune, conducere, delegare, analiză, comunicare, revizuire, evaluare, înregistrare a rezultatelor); reprezentare și negociere eficientă; abilitatea de a lucra individual și în echipe. Formarea capacității de a aprecia și identifica punctele tari și slabe, de a evalua și de a-și asuma riscuri când ele sunt justificate, este una esențială. Setul de atitudini antreprenoriale se caracterizează prin inițiativă, poziție pro activă în viața personală și social-economică, precum și în activitățile de muncă. Aceasta include, de asemenea, o motivare și o determinare în realizarea

obiectivelor propuse, căutarea soluțiilor acolo unde alții văd doar probleme, inclusiv și la locul de muncă. Elevii și elevele trebuie să fie, de asemenea, conștienți de latura etică a activității de antreprenariat.

2. Competențe sociale și civice reprezintă din perspectiva acestei discipline opționale capacitatea de a accepta și a respecta valorile general-umane și valorile fundamentale ale unei societăți democratice, deoarece respectând normele și valorile putem asigura o activitate economică eficientă. Cunoștințele formate sub auspiciile acestei competențe-cheie stimulează înțelegerea felului în care indivizii își asigură un optim fizic și mintal, inclusiv ca resursă pentru sine, pentru familie, pentru mediul social imediat; conștientizarea conceptelor de bază cu privire la indivizi, grupuri, organizații de muncă, egalitate de gen, non-discriminare, societate și cultură; înțelegerea dimensiunilor multi-culturale și socio-economice ale societăților; interacțiunea dintre identitatea culturală națională și cea europeană.

Competența solicită abilitatea de a comunica constructiv în diferite medii pentru a manifesta toleranță; exprimarea și înțelegerea diferitelor puncte de vedere; negocierea și abilitatea de a crea încredere și de a manifesta empatie; abilitatea de a face față stresului și frustrării, precum și abilitatea de a le exprima în mod constructiv, realizarea unei distincții între sfera personală și cea profesională. Formarea atitudinilor ca: asertivitate, colaborare și integritate; interes pentru dezvoltările socio-economice și comunicarea interculturală; valorizarea diversității și respectul față de celălalt, deschiderea pentru a depăși prejudecățile și a ajunge la compromis. Aceasta presupune dezvoltarea competențelor sociale și civice prin prisma educării spiritului de antreprenariat lipsit de prejudecăți, conștientizarea faptului cât de puternice pot fi stereotipurile de gen sau pierderile de pe urma neglijării opțiunilor prin care pot fi incluse în circuitul economic grupurile dezavantajate, precum și înțelegerea valorii contribuției femeilor la o economie mai puternică și prosperă.

3. Competențe de a învăța să înveți înseamnă disponibilitatea elevului/elevei de a organiza și a reglementa propria învățare în raport cu finalitățile acestei discipline, de a studia diversitatea de situații-problemă atât individual, cât și în grup, abilitatea de a organiza eficient timpul, de a achiziționa, procesa, evalua și asimila noi cunoștințe cu privire la domeniul economic, de a aplica noile cunoștințe și deprinderi într-o varietate de contexte a disciplinei *Educație economică și antreprenorială*, face ca această competență-cheie să fie una prioritară prin întreg demersul didactic al acestei discipline.

Misiunea de a forma și dezvolta aceste finalități îi revine disciplinei opționale *Educație Economică și Antreprenorială*.

3.2. Competențe transversale prioritare pentru disciplina opțională Educație Economică și Antreprenorială

Tranversalitatea este o caracteristică importantă a competențelor-cheie. Acestea traversează diferitele sfere ale vieții sociale, precum și în mod firesc, frontierele disciplinare. Competențele transversale derivă din competențele-cheie, extinzându-le și dezvoltându-le. În acest sens, pornind de la modelul de taxonomie a competențelor transversale din *Cadrul de referință a Curriculumului Național* (a.2017, pag.18-22), putem afirma că competențele prioritare transversale pentru disciplina opțională *Educație Economică și Antreprenorială* se prezintă astfel:

1. Gândirea complexă și critică, deoarece o persoană capabilă să gândească în mod complex și critic demonstrează o varietate de procese de gândire relevante și necesare în contextul acestei discipline opționale:

✓ evaluează, analizează și prezice consecințe; percepe gândirea ca pe un proces holist, integrat;

- ✓ realizează integrarea noilor informații cu experiențele și cunoștințele deținute: utilizează procesele de gândire pentru a interpreta, a organiza și a lucra cu informația; corelează informațiile în moduri noi și unice;
- ✓ echilibrează rațiunea și sentimentele în luarea deciziilor;
- ✓ ia în considerare ideile noi și perspectivele variate pentru a-și lărgi și adânci perspectivele asupra problemelor;
- ✓ formulează concluzii și conștientizează consecințele acestora.

2. Ocupabilitatea, deoarece o persoană pregătită să găsească, să ocupe și să păstreze un loc de muncă își atribuie acțiunile de mai jos care constituie și se regăsesc în finalitățile programelor anuale ale acestei discipline opționale:

a) Își alege o carieră și se pregătește pentru aceasta:

- ✓ identifică interesele personale care pot conduce la alegerea unei cariere;
- ✓ se informează și asimilează cunoștințele necesare pentru a alege dintr-o varietate de rute profesionale;
- ✓ își asumă responsabilitatea pentru propria dezvoltare profesională;
- ✓ înțelege cum să candideze pentru un loc de muncă și cum să și-l mențină.

b) Își formează competențele necesare pentru ocupabilitate (căutarea, ocuparea și păstrarea unui loc de muncă):

- ✓ utilizează procesele de gândire complexă și critică;
- ✓ comunică efectiv;
- ✓ colaborează și lucrează în echipă;
- ✓ este un cetățean responsabil.

3. Colaborarea/lucrul în echipă, deoarece o persoană capabilă să coopereze și să lucreze într-un grup, înțelege și își asumă diferite roluri pentru a învăța pe alții noi competențe și procese; facilitează activitatea în grup și apreciază diversitatea ideilor; sugerează modificări pentru a identifica punctele comune atunci când se confruntă cu interese divergente; generează o varietate de soluții/opțiuni, evaluează calitatea ideilor și rezultatele potențiale ale aplicării lor. Datorită cooperării în cadrul procesului de studii a acestei discipline, elevii și elevele vor învăța cum să utilizeze eficient resursele, să lucreze cu diferite categorii de persoane și grupuri, fapt ce îi face să valorizeze similitudinile și diferențele membrilor de grup; să manifeste empatie față de ceilalți și să răspundă adecvat în privința interrelațiilor complexe prin construirea unui consens.

3.3. Competențe specificeale disciplinei opționale Educație Economică și Antreprenorială

1. Utilizarea termenilor economici în comunicarea din mediul cotidian, manifestând atitudine pozitivă pentru învățare în domeniu.
2. Soluționarea eficientă a situațiilor din domeniul economic, dând dovadă de gândire rațională.
3. Identificarea oportunităților pentru realizarea unor idei de afaceri, demonstrând responsabilitate pentru deciziile asumate.
4. Planificarea activității economice, manifestând inițiativă și gândire critică.
5. Identificarea oportunităților de carieră în contextul pieței muncii, dând dovadă de autocunoaștere și încredere în forțele proprii.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Statutul disciplinei	Aria curriculară	Programe anuale	Clasa	Nr. de ore pe săptămână	Nr. de ore pe an¹
Opțională	Educație socio-umanistică	URBANISM	V	1	35
		EU ȘI ECONOMIA	V	1	35
		SPIRIT ANTREPRENORIAL	VI	1	35
		ECONOMIA ÎN CIFRE	VII	1	35
		PIAȚA INTERNAȚIONALĂ	VIII	1	35
		CHEIA SUCCESULUI	IX	1	35
		MINIFIRMA ȘCOLARĂ (laborator antreprenorial)	VI-IX	1	35

¹Poate varia în funcție de structura anului școlar și datele calendaristice.

V. PROGRAME ANUALE ȘI UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

5.1. URBANISM - Urbanismul este o programă anuală de educație economică și antreprenorială, care își propune să-i familiarizeze pe elevi și eleve cu diverse noțiuni legate de mediul urban și dezvoltare urbană, în cadrul căruia elevii/elevele vor obține cunoștințe și abilități ce țin de mediul construit și procesele care transformă acest mediu, ținând cont de mediul natural. Această programă anuală este un demers inovator și interdisciplinar, care se bazează pe elemente specifice mai multor domenii, pe care le combină într-un mod inedit și prietenos, pe înțelesul tinerilor. Programa anuală își propune să stimuleze curiozitatea tinerilor vizavi de oraș și să le dezvolte ”privirea urbană” – abilitatea de a citi orașul din diverse perspective și puncte de vedere (social, economic, politic, cultural, antropologic, urbanistic, istoric), astfel încât, să-și dezvolte abilități de implicare activă și responsabilă pentru a răspunde nevoilor social-economice ale comunităților, în scopul valorificării eficiente a resurselor comunității, conservarea și promovarea patrimoniului economic și cultural pentru generațiile viitoare.

Prin activități practice și interactive programa anuală facilitează perceperea de către elevi și eleve a orașului ca pe o structură vie și vibrantă, aflată într-un proces continuu de devenire; contribuie la o mai bună înțelegere a spațiului urban, a relațiilor economice și sociale dintr-un oraș, încurajează urbanismul participativ, care răspunde nevoilor și confortului tuturor cetățenilor (inclusiv persoane cu dizabilități, vârstnici, părinți cu copii mici), în scopul îmbunătățirii infrastructurii-sistemul sanguin al activității economice, în scopul protejării și îmbunătățirii spațiilor publice în contextul conceptului de oraș rezistent într-o economie verde.

Unități de competență	Unități de conținut	Număr de ore	Activități de învățare și produse școlare recomandate
<p><u>Cunoaștere, înțelegere, interpretare și explicare</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Recunoașterea elementelor esențiale care compun o comunitate economică urbană, pentru o mai bună administrare a ei. ➤ Descoperirea identității locului pentru conservarea și promovarea patrimoniului natural și construit. ➤ Explicarea rolului administrației locale în asigurarea legală a gestionării teritoriului. ➤ Descrierea abilităților necesare meseriilor din construcții, pentru a pune în valoare aptitudinile personale. ➤ Identificarea soluțiilor de prestare a unor servicii publice de calitate pentru securitatea și confortul personal. <p><u>Aplicare și analiză</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Utilizarea termenilor social-economici pentru comunicarea eficientă în diferite contexte. ➤ Determinarea evoluției activităților social economice pentru a înțelege specificul profesiilor urbane. ➤ Utilizarea cunoștințelor matematice și de arte plastice în activități de modelare în plan și volum. 	<p>UNITATEA I. ISTORIA URBANISMULUI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Introducere în urbanism. • Apariția și evoluția orașelor ca centre economice. • Orașul în termeni social-economici. • Modul de viață al comunităților urbane și impactul asupra dezvoltării teritoriale. 	4	<ul style="list-style-type: none"> • Rebus economic. • Colaj de imagini. • Careu de cuvinte. • Poster. • Lucru cu imagini. • Judecata de valoare.
	<p>UNITATEA II. URBANISM ȘI AMENAJAREA TERITORIULUI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Silueta localității noastre. • Memoria locului. • Activitatea economică a comunității pe un schelet al localității (râuri, străzi, obiecte vitale, infrastructură socială, etc.). • Nevoia de reglementare urbanistică. 	6	<ul style="list-style-type: none"> • Să ieșim în oraș /înălțimi, volume, accesibilitate, confortabilitate/. • Entități economice/eu cumpărător, utilizator de servicii/. • Chestionarea. • Zonele orașului (zone industriale, comerciale, sociale, distanțe, accesibilitate). Planul orașului/elaborarea hărții orașului/.
	<p>UNITATEA III. URBANISMUL CRESCUT DIN ARHITECTURĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arhitectura-un sector de antreprenariat specific. • Corelarea activității arhitectului/arhitectei cu APL, beneficiarii și membrii comunității. • Arhitectura urbană cu substrat pronunțat socio-uman. 	8	<ul style="list-style-type: none"> • Planul clădirii/componentele economice ale clădirii, materialelor de construcții, diferențe, etc./ • Meserii în construcții, meseria de arhitect sau arhitectă. • Analiza studiului de caz. • Parcarea sau teren de joacă pentru copii. • Orașul în lumini și culori. • Pași către o afacere: Meniuri.

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Aplicarea cunoștințelor economice în rezolvarea creativă de probleme. ➤ Elaborarea de proiecte participative pentru dezvoltarea potențialului propriu. <p><u>Formularea de judecăți apreciative de evaluare</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Evaluarea rolului comunităților urbane în viața economică a regiunii, a țării. ➤ Aprecierea importanței stilurilor arhitecturale în promovarea valorii culturale și economice al orașului. ➤ Susținerea transparenței în luarea deciziilor, pentru rezolvarea situațiilor problemă. ➤ Deducerea rolului infrastructurii în creșterea competitivității economice și culturale a orașului. 	<ul style="list-style-type: none"> • Arhitectură urbană cu substrat pronunțat economic. • Economia construcțiilor: volume, materiale și texturi. • Aspectul artistic și valoarea economică a clădirilor. • Valoarea economică a spațiului public/străzi pietonale, piețe, scuaruri/. <p>UNITATEA IV. ORAȘ LA SCARĂ UMANĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Proporții și dimensiuni. • Oraș la nivelul ochiului. • O locuință în plan și volum. • Viața orașului. • Noi-beneficiari ai comunității urbane: percepții și viziuni. <p>UNITATEA V. ADMINISTRAREA/GESTIONAREA TERITORIULUI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Administrația publică locală și gestionarea eficientă a teritoriului. • Instrumente de gestionare a terenului. • Comunități urbane active. • Dezvoltarea pe bază de proiecte. 	<p>6</p> <p>6</p> <p>5</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de calcul/omul, unități de măsură specifică/. • Obiecte urbane: preț și valoare, inclusiv valoare social-umană. • Proiectul unei locuințe: securitate, sănătate și confort. • Consumăm „mergând pe drum”. • Planificăm „văzând de sus”. • Studiu de caz: interconexiunea politicilor economice cu problemele sociale și de mediu. • Arborele deciziilor: aspecte legale. • Știri din ziar: transparență decizională. • Activitatea Filtre: prioritizarea utilizării resurselor bugetare la aprobarea planurilor de dezvoltare. • Realizarea de proiect: modalități și fonduri de creștere a resurselor financiare. • Asalt de idei.
---	--	----------------------------	---

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Argumentarea necesității respectării legislației în activitatea de construcții pentru securitate personală. ➤ Estimarea necesarului de resurse în elaborarea criteriilor conceptului de comunitate urbană activă și economie verde. 	<p style="text-align: center;">UNITATEA VI. ECONOMIE URBANĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Servicii publice de interes vital-activitate economică. • Infrastructură fizică-sistemul sanguin al activității economice. • Conceptul de economie verde. 		<ul style="list-style-type: none"> • Mergem la bancă. • Analiza hărții fizice/infrastructurii orașului. • Construcția unei clădiri rezistente la „vânt”. • Modelarea unui oraș verde cu un impact minim negativ asupra mediului înconjurător. • Standarde de mediu.
--	--	--	--

5.2. EU ȘI ECONOMIA – programa anuală facilitează evaluarea capacităților și intereselor personale, explorează posibilități de edificare a unei cariere de succes și relevă valoarea studiilor. Programa anuală va consolida capacitățile de elaborare și gestionare a bugetului personal și familial, de soluționare a problemelor, de autoevaluare, de colaborare în echipă și asumarea diferitelor roluri. *Eu și economia* abordează teme legate de abilitățile și interesele personale, opțiuni de carieră și management financiar personal și familial. Activitățile didactice evidențiază modul în care deciziile elevilor/elevelor cu privire la educație, carieră, cheltuieli și investiții influențează rolul lor în societate.

Unități de competențe	Unități de conținut	Număr de ore	Activități de învățare și produse școlare recomandate
<p><u>Cunoaștere, înțelegere, interpretare și explicare</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Definirea noțiunilor economice fundamentale și a termenilor specifici în edificarea carierei. ➤ Identificarea etapelor angajării în contextul pieței muncii. ➤ Enumerarea instituțiilor financiare și a ofertelor bancare. ➤ Descrierea profesiilor dorite și solicitate pe piața muncii. <p><u>Aplicare și analiză</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Stabilirea unor relații dintre competențele personale și interesele profesionale de perspectivă. ➤ Analiza avantajelor și dezavantajelor publicității în sistemul economic. ➤ Explorarea regulilor de pregătire și susținere a unui interviu de angajare. 	<p>UNITATEA I. RELAȚII PERSONALE ȘI PROFESIONALE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ce studiază economia? • Prima impresie. • Să facem cunoștință. • Cartea de vizită. 	4	<ul style="list-style-type: none"> • Definirea noțiunilor. • Joc de rol. • Discuție dirijată. • Simularea situațiilor. • Elaborarea bugetului.
	<p>UNITATEA II. INTERESE PROFESIONALE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identificarea intereselor și abilităților personale. • Calea spre succes–posibile cariere. Partea I. • Punctele forte ale unei persoane. 	3	<ul style="list-style-type: none"> • Rebus economic. • Completarea tabelului. • Diagrama Venn. • Completare de cereri. • Elaborarea CV-ului.
	<p>UNITATEA III. ALEGEREA CARIEREI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cheia succesului. • Scopurile noastre. 	2	<ul style="list-style-type: none"> • Elaborarea postereleor publicitare. • Analiza situațiilor bugetare.
	<p>UNITATEA IV. VALOAREA STUDIILOR ÎN EDIFICAREA CARIEREI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ce putem învăța? • Rolul studiilor în alegerea profesiilor. • Lumea profesiilor. • Cum ne angajăm în câmpul muncii. 	9	<ul style="list-style-type: none"> • Calcule matematice. • Completarea de formulare. • Interviul. • Luarea deciziilor. • Lucru în echipă.

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Construirea traseului de dezvoltare personală și, prin anticipare, a traseului profesional/harta vieții/. ➤ Aplicarea unor reprezentări grafice în studierea unor fenomene/procese economice. 	<ul style="list-style-type: none"> • Calea spre succes-posibilă carieră de succes. Partea II. • Oportunități de locuri de muncă. Anunțuri publicitare. • În căutarea unui loc de muncă. • Interviu pentru un loc de muncă: cerințele angajatorului-cunoștințele și abilitățile proprii. 		<ul style="list-style-type: none"> • Realizarea de tabele. • Rezolvarea problemelor.
<p><u>Formularea de judecăți apreciative de evaluare</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Argumentarea importanței studiilor în alegerea unei profesii. ➤ Explicarea beneficiilor și riscurilor ofertei de credite. 	<p>UNITATEA V. FINANȚELE ÎN FAMILIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ce este un buget. • Bugetul personal. • Bugetul familiei. • Proiectarea unui buget. 	6	
<p><u>Integrare și transfer</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Realizarea CV-ului pentru obținerea unui loc de muncă. ➤ Proiectarea bugetului personal și al familiei, utilizând cunoștințele economice. ➤ Comunicarea eficientă și gândirea critică în cadrul activităților. 	<p>UNITATEA VI. CUM ȘI CE CHELTUIM</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anunțurile publicitare. • Mica publicitate: avantaje și dezavantaje. • Cum să facem o cumpărătură reușită? • Venituri și cheltuieli. 	4	
	<p>UNITATEA VII. INSTITUȚIILE FINANCIARE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ce servicii oferă băncile? • Creditul: avantaje și dezavantaje. • Cum obținem un credit. • Utilitatea creditelor. 	4	
	<p>UNITATEA VIII. SINTEZĂ: Dezvoltarea abilităților pentru viață-calea spre succes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cunoaște-te pe tine însuși. • Calea spre succes. 	3	

5.3. SPIRIT ANTREPRENORIAL – programa anuală explică cum funcționează o companie și explorează caracteristicile de bază ale sistemului economiei de piață. Prin intermediul unor activități practice elevii și elevele se familiarizează și aplică concepte cardinale cum ar fi: piața, structura acesteia, producător și consumator, cerere și ofertă, prețurile și profiturile, venituri și cheltuieli, specializarea și diviziunea muncii. Această programă anuală îi ajută pe elevi și eleve să înțeleagă principalele caracteristici ale sistemului economic bazat pe proprietatea privată și pe spiritul antreprenorial, cât și rolul companiilor în acest sistem. Activitatea este gândită să consolideze conceptele economice predate în cadrul altor cursuri. Elevii și elevele învață primii pași ai organizării unei companii, cum să producă și să aducă pe piață un produs. Ei învață totodată despre responsabilitățile sociale ale companiilor și despre rolul guvernului într-o economie de piață.

Unități de competențe	Unități de conținut	Număr de ore	Activități de învățare și produse școlare recomandate
<p><u>Cunoaștere, înțelegere, interpretare și explicare</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Explicarea și utilizarea noțiunilor economice și antreprenoriale în comunicarea cotidiană. ➤ Identificarea bunurilor și serviciilor pe piață pentru satisfacerea nevoilor și dorințelor. ➤ Determinarea condițiilor necesare pentru funcționarea unei afaceri într-o economie de piață. ➤ Descrierea principalelor caracteristici a diverselor forme de organizare a afacerilor. ➤ Utilizarea conceptelor economice pentru explicarea comportamentelor individuale și colective a consumatorilor și producătorilor. 	<p>UNITATEA I. ÎNȚIERE ÎN PROGRAMĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spirit antreprenorial. • Educație antreprenorială. <p>UNITATEA II. CONSUMATORUL ÎN ECONOMIA DE PIAȚĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cine sunt consumatorii? • Noțiuni de consum și consumator. Dorințele și nevoile în consum. • Piramida nevoilor. Bunurile și serviciile consumate. • Diversitatea, complementaritatea și substituibilitatea bunurilor în consum. <p>UNITATEA III. ANTREPRENORII ÎN ECONOMIA DE PIAȚĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Noțiuni de antreprenor/antreprenoare și antreprenoriat. Obiectivele activității antreprenoriale. • Abilitățile antreprenoriale. Elemente de activitate antreprenorială. • Resursele economice și factorii de producție. Clasificarea factorilor de producție. 	<p>1</p> <p>2</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de definire a noțiunilor. • Elaborarea posterelor. • Rebus economic. • Discuții dirijate. • Joc de rol. • Simulare de situații. • Elaborarea unui poster publicitar. • Analiza anunțurilor publicitare. • Elaborarea și analiza planurilor de afaceri. • Studiu de caz. • Completarea tabelului. • Exerciții grafice. • Diagrama Venn. • Soluționarea de probleme. • Studiu de piață. • Interpretarea diagramelor.

<p>➤ Caracterizarea etapelor ciclului economic în contextul economiei de piață.</p> <p><u>Aplicare și analiză</u></p> <p>➤ Determinarea beneficiilor concurenței în economia de piață pentru consumatori și antreprenori.</p> <p>➤ Analiza impactului prețului și deciziilor de marketing asupra economiei afacerilor.</p> <p>➤ Estimarea cheltuielilor de producție pentru determinarea prețului bunurilor și serviciilor produse.</p> <p>➤ Elaborarea strategii economice de producție pentru consumarea eficientă a resurselor.</p> <p>➤ Analizarea unor probleme economice a comunității pentru identificarea ideilor de afaceri.</p> <p><u>Formularea de judecăți apreciative de evaluare</u></p> <p>➤ Aprecierea rolului guvernului în circuitul economic pentru bunăstarea și prosperitatea statului.</p> <p>➤ Argumentarea rolului calității produsului pentru succesul activității antreprenoriale.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Planificarea activității antreprenoriale: planul de afaceri. <p>UNITATEA IV. ESENȚA ȘI ROLUL CONCURENȚEI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ce este concurența? Sistemul liberei inițiative în activitatea antreprenorială. Eficiența în activitate. • Proprietatea privată–pilon al eficienței economice. Beneficiile concurenței pentru consumator, producător, societate. <p>UNITATEA V. CHELTUIELILE ȘI COSTURILE DE PRODUCȚIE.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deosebirea dintre costuri și cheltuieli. Costuri de producție. Cost fix, cost variabil. Formarea costului unitar–costul unei plăcinte. • Cifra de afaceri și profitul în activitatea antreprenorială. <p>UNITATEA VI. FORMELE DE ORGANIZARE A AFACERILOR.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Întreprinderi individuale, parteneriate, cooperative, societăți cu răspundere limitată, societăți pe acțiuni. • Avantajele și dezavantajele formelor de organizare a afacerilor. <p>UNITATEA VII. CE ESTE CALITATEA?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ce definește calitatea? Care sunt criteriile de calitate? Producție, volum de producție, productivitate, calitate, diviziunea muncii. 	<p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>1</p>	
--	--	-------------------------------------	--

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Evaluarea unei idei de afaceri din diverse perspective. ➤ Estimarea riscurilor și beneficiilor activității antreprenoriale în contextul eticii de afaceri. 	<p style="text-align: center;">UNITATEA VIII. PIAȚA ȘI MECANISMUL DE FUNCȚIONARE A EI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tipuri de piață (en-gros, cu amănuntul). Angrosist, detalialist. • Cerere, legea cererii. • Oferta, legea ofertei. Interacțiunea pe piață dintre consumatori (cumpărători) și producători (vânzători). • Prețul de echilibru. Surplusul, deficitul de marfă. 	4	
<p><u>Integrare și transfer</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rezolvarea diverselor probleme economice din perspectiva comportamentului consumatorului și antreprenorului. ➤ Elaborarea unui studiu de piață pentru un produs pentru identificarea gradului de competitivitate. ➤ Elaborarea unui plan de afaceri/marketing pentru o idee de afaceri fezabilă. 	<p style="text-align: center;">UNITATEA IX. CIRCUITUL BUNURILOR DE LA PRODUCĂTOR LA CONSUMATOR</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ce este marketing. Importanța marketingului în activitatea întreprinzătorului. Funcțiile marketingului. • Plan de marketing. Promovarea și distribuția produsului. 	2	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Definirea scopurilor unei cariere. ➤ Identificarea calităților necesare pentru o carieră de succes. 	<p style="text-align: center;">UNITATEA X. CE ÎNSEAMNĂ A FI COMPETITIV?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ce este competitivitatea? Cum concurența influențează competitivitatea? • Modele de reușite în afaceri. Studiarea pieței. Abilități pentru a deveni competitiv/competitivă pe piață. 	2	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Analiza unor idei de inițiere a unei afaceri. 	<p style="text-align: center;">UNITATEA XI. ROLUL ANTREPRENORIATULUI ÎN SOCETATE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beneficiile antreprenoriatului pentru societate? 	2	

	<ul style="list-style-type: none"> • Cultura antreprenorială. <p>UNITATEA XII. COMPANIILE ȘI COMUNITATEA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ce este fluxul circular al banilor, bunurilor, serviciilor și muncii între companii producătoare și consumatori? • Cum interacționează într-o comunitate producătorii și consumatorii? 	2	
	<p>UNITATEA XIII. COMPANIILE ȘI RESPONSABILITATEA SOCIALĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ce este responsabilitate socială? • Condiții ale activității antreprenoriale. • Cultura antreprenorială. Etica în afaceri. • Responsabilitatea în afaceri. 	2	
	<p>UNITATEA XIV. VIAȚA ECONOMICĂ ȘI STATUL</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cum poate statul influența activitatea agenților economici? • Care sunt scopurile Guvernului? • Politica fiscală. Politica de creditare. 	4	
	<p>UNITATEA XV. CALITĂȚI ȘI COMPETENȚE ALE ÎNTREPRINZĂTORULUI/ ÎNTREPRINZĂTOAREI DE SUCCES</p> <ul style="list-style-type: none"> • Managementul carierei. Definierea scopurilor. Capacități de comunicare. Flexibilitate și independență. • Capacități de planificare și organizare a activității. Principii de activitate. • Orientare spre rezultat. Inițierea unei afaceri. 	3	

5.4. ECONOMIA ÎN CIFRE – programa anuală contribuie la înțelegerea de către elevi și eleve a conceptelor economice prin intermediul calculelor matematice. În cadrul programei anuale elevii/elevele vor conștientiza importanța matematicii pentru viitoarea lor carieră și pentru tranzacțiile economice, vor dezvolta deprinderile și aprofunda înțelegerea conceptelor de la orele de matematică. Programa anuală pune în legătură comunitatea de afaceri, școala și familia, prin implicarea noțiunilor de matematică generală, algebră simplă și geometrie. Elevii și elevele sunt antrenați într-o serie de activități ce stimulează gândirea, care îi ajută să înțeleagă mecanismul utilizării conceptelor matematice în viitoarea lor carieră, dar și în tranzacțiile economice personale.

Unități de competențe	Unități de conținut	Număr de ore	Activități de învățare și produse școlare recomandate
<p><u>Cunoaștere, înțelegere, interpretare și explicare</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Explicarea corelării termenilor economici și matematici într-o economie de piață. ➤ Definirea conceptelor economico-matematice în contextual vieții economice cotidiene. ➤ Identificarea principalelor impozite plătite de cetățenii Republicii Moldova. ➤ Caracterizarea tipurilor de instituții financiare și a serviciilor bancare. <p><u>Aplicare și analiză</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Utilizarea metodelor statistice de analiză a informațiilor pentru adoptarea deciziilor economice raționale. ➤ Utilizarea diverselor metode matematice de demonstrare a corectitudinii economice a deciziilor adoptate. 	<p style="text-align: center;">UNITATEA I. MATEMATICA ÎN VIAȚA NOASTRĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rolul matematicii în viața de zi cu zi. • Matematica la locul de muncă. • Luăm decizii înțelepte. 	3	<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de definire a noțiunilor. • Elaborarea posterelor.
	<p style="text-align: center;">UNITATEA II. NUMERE ȘI OPERAȚII</p> <ul style="list-style-type: none"> • Costuri fixe, costuri variabile. • Servicii bancare. • Declarația pe venit. • Creditul de consum. • Laborator economic. 	5	<ul style="list-style-type: none"> • Rebus economic. • Discuții dirijate. • Joc de rol. • Simulare de situații. • Elaborarea și analiza planurilor de afaceri.
	<p style="text-align: center;">UNITATEA III. FUNCȚII, GRAFICE ȘI TABELE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instrumente matematice în economie: grafice și diagrame. • Instrumente matematice în economie: funcții și tabele. • Reprezentare grafică în economie. • Laborator economic. 	4	<ul style="list-style-type: none"> • Studiu de caz. • Completarea tabelului. • Exerciții grafice. • Soluționarea de probleme.
	<p style="text-align: center;">UNITATEA IV. MĂSURĂRI: CORECTITUDINE ȘI PRECIZIE. EȘANTIOANE ȘI ESTIMĂRI</p>	7	<ul style="list-style-type: none"> • Studiu de piață.

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Efectuarea presupunerilor și estimărilor în baza datelor statistice pentru calculele economice preventive. ➤ Determinarea standardelor de calitate a produselor prin utilizarea conceptelor matematice. ➤ Estimarea unui buget personal\al familiei pentru o perioadă determinată. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stocul, calcularea socului. • Exactitatea. Importanța măsurărilor exacte. • Procedee matematice: eşantionul statistic, calcularea mediei, estimarea. • Estimarea bugetului personal. • Lansarea unei firme.Venit și profit. • Oportunități de carieră. • Laborator economic. <p style="text-align: center;">UNITATEA V. RATE ȘI PROPORȚII</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rate. Rata profitului. • Rate și proporții. • Cote și proporții. • Laborator economic. 	4	<ul style="list-style-type: none"> • Interpretarea diagramelor. • Exerciții de calcul. • Elaborare de proiecte. • Operarea de măsurări și transformări a diverselor unități de măsură. • Aplicarea diverselor modalități de măsurare.
<p><u>Formularea de judecăți apreciative de evaluare</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Argumentarea factorilor ce influențează cariera din perspectiva calculelor matematice. ➤ Evaluarea eficienței serviciilor bancare în raport cu propriile necesități. ➤ Aprecierea gradului de dezvoltare a economiei naționale în baza analizelor statistice. 	<p style="text-align: center;">UNITATEA VI. ARIE, PERIMETRU ȘI VOLUM</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aria, perimetrul și volumul. • Vizualizare spațială. • Planul unei construcții. • Oportunități de carieră. • Laborator economic. 	5	
<p><u>Integrare și transfer</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Calcularea costului creditului de consum oferit de instituțiile financiare. ➤ Redactarea unei prezentări cu utilizarea funcțiilor, graficilor și tabelor. ➤ Elaborarea design-ului unei odăi din casă, valorificând noțiunile matematice: arie, perimetru, volum, etc. 	<p style="text-align: center;">UNITATEA VII. STATISTICI ȘI PROBABILITATE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Probabilitatea. • Loteria și jocurile de noroc. • Medii și mediane. • Statistica. • Economia Republicii Moldova în cifre. • Oportunități de carieră. • Laborator economic. 	7	

5.5. PIATA INTERNAȚIONALĂ – programa anuală oferă modele de interacțiune dintre diverse popoare, diverse sisteme economice prin intermediul schimbului comercial. Elevii și elevele vor studia diverse sisteme economice, resursele existente în diferite regiuni ale lumii și rolul acestora în comerțul internațional, precum și efectele emigrării și posibilitățile de afirmare în propria țară. Programa anuală vine în întâmpinarea necesității elevului/elevei de a acumula informații despre: aspectele-cheie ale economiei globale, modalitatea de funcționare a comerțului internațional, impactul comerțului internațional asupra vieții cotidiene a individului.

Unități de competențe	Unități de conținut	Număr de ore	Activități de învățare și produse școlare recomandate
<p><u>Cunoaștere, înțelegere, interpretare și explicare</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Definirea noțiunilor economice fundamentale și a termenilor specifici activității antreprenoriale și de comerț. ➤ Utilizarea noțiunilor economice în comunicările orale și scrise. ➤ Identificarea oportunităților oferite de comerțul internațional pentru prosperitatea economică a țării. ➤ Explicarea fenomenului migrației și rolul migrației pe piața internațională a muncii. <p><u>Aplicare și analiză</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Stabilirea relației dintre resurse, tradiții, mediu cultural și producție în diverse modele economice. ➤ Compararea sistemelor economice conform caracteristicilor fundamentale. 	<p>UNITATEA I. CONSUMATORI ȘI PRODUCĂTORI ÎN ECONOMIA DE PIAȚĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Consumatori și producători. • Bunuri din întreaga lume. • Vânătoria de comori. • Valoarea adăugată a tricourilor de bumbac. • Valoarea adăugată a pantofilor de sport. 	6	<ul style="list-style-type: none"> • Studiu de caz. • Explicarea noțiunilor economice. • Completarea tabelului. • Studiu de piață. • Discuție dirijată.
	<p>UNITATEA II. COMERȚUL EXTERN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comerț și câștig. • Identificarea resurselor. • Pe insula Deșerta. 	3	<ul style="list-style-type: none"> • Rebus economic. • Elaborarea posterelor. • Proiect de grup. • Turul galeriei.
	<p>UNITATEA III. SISTEME ECONOMICE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tipurile de sisteme economice. • Istории din întreaga lume. 	2	<ul style="list-style-type: none"> • Discuție panel. • SINELG. • Simularea situațiilor.
	<p>UNITATEA IV. PRODUCTIVITATEA MUNCII</p> <ul style="list-style-type: none"> • Productivitatea muncii. Localizarea producției. • Lumea cuvintelor. Practici de afaceri. • Mostră de meniu. • Muzica și Sportica. 	4	<ul style="list-style-type: none"> • Diagrama Venn. • Graficul T. • Prezentarea power poin. • Excursie la bancă.

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Analiza beneficiilor și deficiențelor activității comerciale internaționale. ➤ Analiza serviciilor bancare și a schimbului valutar, utilizând calcule matematice. ➤ Aplicarea schemelor în studierea fenomenelor și proceselor economice. ➤ Analiza oportunităților de studii și de carieră oferite de piața internațională a muncii. 	<p>UNITATEA V. TARIFE ȘI COTE COMERCIALE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prăjituri regale. • Adepții tarifelor și cotelor comerciale. • Să facem sau nu comerț? • Rundă decisivă. 	4	
<p><u>Formularea de judecăți apreciative de evaluare</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Argumentarea rolului productivității muncii în activitatea de producție și comercială. ➤ Demonstrarea rolului organizațiilor regionale și mondiale în reglementarea comerțului pentru diferite state ale lumii, inclusiv Republica Moldova. ➤ Aprecierea rolului comerțului intern și extern în economie. ➤ Demonstrarea rolului Guvernului în sistemul economiei de piață. 	<p>UNITATEA VI. ORGANIZAȚIA MONDIALĂ A COMERȚULUI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cum funcționează OMC. • Dispute comerciale. <p>UNITATEA VII. ROLUL BANILOR PE PIAȚA INTERNAȚIONALĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cu bani sau fără bani? • Lumea banilor. • Bani înconjoară lumea. • Cofetăria lui Cristi și Corina. • Vacanță în Europa. <p>UNITATEA VIII. OPORTUNITĂȚILE COMERȚULUI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spirit antreprenorial global. • Profesioniști globale. 	2	
<p><u>Integrare și transfer</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Modelarea unor situații din mediul de afaceri și din domeniul comerțului. ➤ Elaborarea unor strategii de rezolvare a problemelor în activitatea comercială. 	<p>UNITATEA IX. PROSPERITATE ECONOMICĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Creștere economică dulce. • Pentru un aer mai curat. • Penurie și consum. • Problema elefanților africani. <p>UNITATEA X. MIGRAȚIA ȘI ROLUL EI PE PIAȚA INTERNAȚIONALĂ A MUNCII</p> <ul style="list-style-type: none"> • Energie umană. • Ne facem bagajele. • Din nou la drum. 	4	
		3	

➤ Rezolvarea studiilor de caz și a situațiilor-problemă din domeniul comerțului internațional.			
--	--	--	--

5.6. CHEIA SUCCESULUI – programa anuală propusă pentru clasa a IX-a, furnizează tinerilor/tinerelor informațiile necesare pentru a-și putea forma un stil de viață sănătos și creează oportunități în alegerea carierei. Programa anuală are ca scop dezvoltarea abilităților interpersonale ale elevilor/elevelor și crearea unei viziuni mai clare asupra viitoarei cariere, asupra rolului în comunitatea din care fac parte și a necesității educației pentru viitor. Evenimentul **Profioniști și debutanți** este unul din componentele cursului, care reprezintă o excursie în mediul de lucru al unei companii, le oferă fetelor și băieților cunoștințe teoretice, experiențe practice și modele de carieră profesională, ajutându-i să ia decizia cea mai potrivită privind viitorul lor profesional. Programa își propune să îi ajute pe tineri și tinere să înțeleagă relația dintre procesul de învățare și succesul la locul de muncă, să observe modul de lucru în echipă și regulile de funcționare ale diferitelor departamente, precum și ale întregii companii. Fetele și băieții au ocazia să identifice abilitățile necesare exercitării unei anumite meserii, să evalueze posibilitățile de realizare a unei cariere profesionale de succes și să învețe cum să facă față procesului de angajare în câmpul muncii.

Unități de competență	Unități de conținut	Număr de ore	Activități de învățare și produse școlare recomandate
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Identificarea abilităților de succes pentru aprecierea propriilor aspirații, valori, scopuri. ➤ Autoevaluarea abilităților personale din perspectiva proiectării carierei în raport cu propriile aspirații. 	<p style="text-align: center;">UNITATEA I. CHEIA SUCCESULUI – OPORTUNITATE PENTRU DEZVOLTAREA PERSONALĂ ȘI EDIFICAREA CARIEREI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Standarde comportamentele: de la liceu la mediul de afaceri. • Cele 16 abilități ale succesului. Tu alegi! • Profesiunea ta de vis. 	6	<ul style="list-style-type: none"> • Proiect de grup. • Prezentări. • Predare complimentară. • Joc de rol. • Discuții. • Analiza materialelor vizuale.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Identificarea posibilităților de utilizare a limbajului verbal și non-verbal în strategiile de comunicare formală și informală la locul de muncă. ➤ Aprecierii rolului comunicării eficiente/asertive, cooperării, onestității și al respectului pentru activitate eficientă în echipă. 	<p style="text-align: center;">UNITATEA II. ABILITĂȚI DE COMUNICARE EFICIENTĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comunicare eficientă și ineficientă. • Comunicare verbală și non-verbală. • Dezvoltarea abilităților de comunicare. 	4	<ul style="list-style-type: none"> • Proiect de grup. • Prezentări. • Predare complementară. • Joc de rol. • Analiza informației. • Rezolvarea de probleme.

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Corelarea acțiunilor de evoluție în carieră cu potențialul individual și perspectivele pieței muncii. ➤ Dezvoltarea abilităților de management personal pentru evoluția personală. ➤ Proiectarea cu responsabilitate a deciziilor asumate pentru dezvoltarea personală și profesională. 	<p style="text-align: center;">UNITATEA III. ABILITĂȚI DE ADOPTARE A DECIZIILOR</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rezolvarea conflictelor și negocierea. • Gândește ca un învingător! În căutarea unor soluții inteligente. • Adoptarea deciziilor: responsabilitate și activism. • Abilități de management personal. 	7	<ul style="list-style-type: none"> • Activitatea „Învingător”, „Învins”, „Neutru”. • Rezolvarea problemelor. • Autoevaluare. • Lucru în echipă.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Elaborarea strategiilor de comunicare la locul de muncă pentru dezvoltarea unei cariere de succes. ➤ Aplicarea strategiilor adecvate pentru rezolvarea problemelor în situații concrete de viață la locul de muncă. 	<p style="text-align: center;">UNITATEA IV. STABILIREA ȘI DEZVOLTAREA RELAȚIILOR INTERPERSONALE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea de sine-prim pas în stabilirea relațiilor interpersonale. • Ghidare și influențare. • Lucrul în echipă. Abilități de lucru în echipă. 	4	<ul style="list-style-type: none"> • Comunicare orală. • Prezentări. • Predare complimentară. • Joc de rol. • Lucru în echipă. • Autoevaluare.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Identificarea oportunităților de angajare în contextul pieței muncii locale pentru o carieră de succes. ➤ Aplicarea abilităților ce asigură succesul unui interviu de angajare pentru dezvoltarea personală. ➤ Valorificarea posibilităților de promovare personală în cadrul unui interviu de angajare, din perspectiva viitoarei profesii. 	<p style="text-align: center;">UNITATEA V. ACESTA E VIITORUL MEU!</p> <ul style="list-style-type: none"> • În căutarea unui loc de muncă. • Spirala de marketing. • Elaborarea CV-lui și a scrisorii de intenție. • Interviul de angajare. 	6	<ul style="list-style-type: none"> • Comunicare orală. • Prezentări. • Predare complimentară. • Joc de rol.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Descrierea oportunităților educaționale și profesionale din perspectiva cunoașterii de sine și a pieței muncii. ➤ Argumentarea deciziei privind profesia potrivită în baza cercetării lumii profesiilor și a sistemului de valori personale. 	<p style="text-align: center;">UNITATEA VI. STRATEGII DE VIAȚĂ ȘI CARIERĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alegerea unei profesii-calea de succes în edificarea carierei. • Valori personale și rolul lor în construirea unei cariere de succes. • Strategii personale în trasarea unor etape ale vieții. 	4	<ul style="list-style-type: none"> • Procesarea informației. • Reflectare și evaluare. • Autoevaluare. • Lucru în echipă.

<p>➤ Descrierea rolului elementelor de identitate corporativă pentru asigurarea succesului afacerii.</p> <p><u>Aplicare și analiză</u></p> <p>➤ Determinarea riscurilor și beneficiilor formelor organizatorico-juridice în corespundere cu legislația în vigoare.</p> <p>➤ Analiza viabilității ideii de afaceri pentru obținerea eficienței economice.</p> <p>➤ Aplicarea elementelor de management în cadrul MȘ pentru atitudine proactivă și contribuție efectivă în activitatea comună.</p> <p>➤ Estimarea necesarului de capital pentru desfășurarea activității antreprenoriale.</p> <p>➤ Desfășurarea activității de producere pentru asigurarea succesului afacerii.</p> <p><u>Formularea de judecăți apreciative de evaluare</u></p> <p>➤ Argumentarea interdependenței dintre cerere și ofertă pentru stabilirea prețului pe piață.</p> <p>➤ Aprecierea rolului cooperării, onestității și al respectului în lucrul</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Formularea ideii de afaceri. Studiul de fezabilitate. • Misiunea, viziunea și valorile MȘ. • Denumirea, sigla și sloganul MȘ. • Obiectivele MȘ. Tehnica SMART. • Statutul și înregistrarea MȘ. <p>UNITATEA III. SĂ NE ORGANIZĂM MINIFIRMA ȘCOLARĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Funcții în minifirma școlară. Organigrama MȘ. • Elaborarea de CV simplificat. • Modele de management: circular și piramidal. • Promovare și concediere. <p>UNITATEA IV. DEZVOLTAREA IDEEI DE AFACERI</p> <ul style="list-style-type: none"> • De ce este necesar un plan de afaceri? • Descrierea ideii de afaceri. Analiza SWOT. • Planul de afaceri pe departamente. Planul de Producție. • Planul de afaceri pe departamente. Planul de Marketing. • Planul de afaceri pe departamente. Planul Personal. • Planul de afaceri. Planul Financiar. • Aprobarea Planului de Afaceri la ședința MȘ. <p>UNITATEA V. SĂ MUNCIM ÎN MINIFIRMA ȘCOLARĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Surse de finanțare. Evidența acțiunilor. • Activitatea de producție. • Ambalajul nostru. Etichetarea produselor 	<p>5</p> <p>5</p> <p>8</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Simularea de jocuri, în care să identifice ideile de afaceri adaptate la cerințele pieței. • Elaborarea studiului de fezabilitate cu privire la viabilitatea ideii de afaceri. • Exerciții de grup, discuții, privind aprobarea elementelor de identitate corporativă, distribuirea responsabilităților. • Activități de elaborare și aprobare a planului de activitate. • Activități de fundraising (strângere de fonduri). • Activitate de estimare a cheltuielilor de marketing. • Realizarea planului de producție. • Studiul de caz privind cerințele de etichetare. • Simularea activităților de promovare și realizare a produselor/serviciilor. • Lucru în echipă privind elaborarea planului de afaceri. • Completarea formularelor privind activitatea de marketing, management, planul financiar, planul operațional. • Stabilirea cheltuielilor întreprinderii, a salariului de personal, contul de venituri și cheltuieli. • Exercițiu de realizare a stocurilor de bunuri/servicii.
--	--	----------------------------	---

<p>în echipă, pentru realizarea comunicării eficiente.</p> <p>➤ Evaluarea rolului marketingului în succesul unei afaceri.</p> <p><u>Integrare și transfer</u></p> <p>➤ Planificarea operațională a activității de antreprenariat pentru obținerea succesului în lumea afacerilor.</p> <p>➤ Elaborarea propriului plan de afaceri în scopul luării deciziilor raționale.</p> <p>➤ Stabilirea unei strategii de promovare pentru obținerea succesului.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Promovare. Publicitate. Avantajele promovării pe internet. • Stabilirea prețului. Tehnici de vânzare. • Gestionarea stocului. <p>UNITATEA VI. LICHIDĂM MINIFIRMA ȘCOLARĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minifirma Școlară în prag de lichidare. • Contul de venituri și cheltuieli. Totaluri financiare. • Raportul final. Lichidarea Minifirmei Școlare. • Ce vom face cu profitul? • Evaluarea și autoevaluarea activității în Minifirma școlară. 	<p>5</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Discuții privind aprobarea graficului de lichidare. • Aprobarea raportului de activitate a MȘ.
---	---	----------	---

VI. SUGESTII METODOLOGICE. PROIECTAREA–PREDAREA– ÎNVĂȚAREA

Strategiile didactice utilizate în implementarea curriculumului de *Educație Economică și Antreprenorială* se constituie din metodele și tehnicile didactice utilizate în cadrul procesului de predare-învățare îndreptate spre realizarea eficientă a finalităților curriculare. Metodologia didactica a *Educației Economice și Antreprenoriale* este centrată pe elev/ă ca subiect al activității instructiv-educative și orientarea acestuia/acesteia înspre formarea unităților de competență și competențelor specifice. În planificarea și organizarea activităților didactice pentru valorizarea competențelor și asigurării transferabilității acestora la nivelul diferitelor sarcini, se recomandă ca strategiile didactice utilizate în predarea disciplinei *Educație Economică și Antreprenorială* să pună accent pe:

- dezvoltarea receptivității elevilor/elevelor și a capacităților de abordare rațională a problemelor economice personale și publice, în contextul unui mediu economic, social și cultural complex și dinamic;
- dezvoltarea gândirii critice, aplicată la realitate, dar și formarea unei atitudini pozitive față de viață, curajul de a se confrunta cu diverse probleme;
- dezvoltarea spiritului de inițiativă antreprenorială și de implicare în viața comunității;
- explorarea opțiunilor de carieră și management financiar personal și familial;
- formarea de opinii, mentalități sau comportamente;
- coerență și abordări inter- și transdisciplinare.

Educația Economică și Antreprenorială solicită o ajustare optimă a sistemului metodologic la necesitățile de învățare ale diverselor categorii de elevi/eleve (de vârstă, gen, interese, receptivitate), optând pentru sporirea caracterului activ-participativ al metodelor de învățare, pe aplicarea unor exerciții cu un pronunțat caracter formativ, în valorificarea noilor tehnologii informaționale, care să implice elevul/eleva direct în procesul de învățare, stimulându-i creativitatea, interesul pentru nou, dezvoltarea gândirii, reușind să aducă o importantă contribuție la dezvoltarea întregului său potențial.

Profesorul/profesoara are rol de facilitator care creează contextul favorabil atingerii finalităților proiectate. Reieșind din aceste repere conceptuale, recomandăm profesorilor/profesoarelor să utilizeze paradigma constructivistă în proiectarea și realizarea procesului didactic, care pune în valoare: experiența anterioară a elevului/elevei cu scopul facilitării studiului activ prin implicarea activă a elevului/elevei; orientarea procesului de învățare spre situații concrete din viață; îmbinarea judicioasă a activității individuale și a activității în grup; axarea pe formarea de atitudini și valori prin crearea oportunităților de reflecție asupra celor studiate.

Profesorul/profesoara este încurajat/ă să propună, prin proiectarea didactică și alte unități de conținut, care după părerea lui/ei, sau prin consultarea elevilor/elevelor, părinților, membrilor comunității, vor contribui la formarea competențelor specifice. În elaborarea proiectării de lungă durată profesorul/profesoara va ține cont de reperele metodologice pentru anul de studii aprobate de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării la aria curriculară educație socio-umanistică.

Activitatea de predare-învățare a programelor anuale de *Educație Economică și Antreprenorială* trebuie să țină cont de experiența elevilor/elevelor la această vârstă, de specificul clasei și al comunității locale. Pentru realizarea succesului școlar și a continuității educației economice la treapta gimnazială se vor utiliza atât strategii didactice propuse la treapta primară, cât și completarea acestora cu diverse alte metode didactice, raportate la vârsta elevilor, sugestiilor de conținut și la îmbinarea armonioasă a metodelor tradiționale, precum miniprelegerea, descrierea,

explicația, conversația cu cele participativ-active–simulări pe computer sau în clasă, joc de rol, scenarii, studiu de caz, diagrama Venn, SINELG, dezbateri, proiectul, etc.

Specificul implementării programelor anuale de *Educație Economică și Antreprenorială* îl constituie prezența pe parcursul studiului a unui/unei consultant/e de afaceri (persoană care deține o afacere, care va contribui la transferul teoriei în mediul practic, în viața reală). Important este să se țină cont că această persoană va crea tipare în mintea elevilor/elevelor, astfel vor fi identificate deopotrivă femei și bărbați în egală măsură. Cea mai mare parte a activităților prevăzute pentru participarea consultantului/consultantei necesită aplicarea de metode interactive-problematizarea, descoperirea dirijată, exerciții cu caracter economic, jocuri de rol, simulări. Sugestii referitor la implicarea consultantului/ei de afaceri în desfășurarea orei se conțin în Ghidurile pentru profesori și consultanți.

Activitățile din Caietul elevului/elevei oferă posibilitate profesorului/profesoarei de a apela la diverse forme de lucru-individual, în perechi, în echipă, repere pentru diverse sarcini de cercetare atât în clasă, cât și pentru acasă: studii de caz, diverse tipuri de exerciții: grafice, de calcul, de soluționare a problemelor cu caracter economic, studiu de piață; elaborare de postere, elaborarea CV-ului, a bugetului, completarea tabelor, etc. O formă de activitate aparte ar constitui-o lecția-joc-didactic/simulare/ a unor situații cu caracter economic sau de orientare profesională a elevilor și elevelor/jocurile ”Profesiile”, „Succesul”, precum și *laboratorul practic* „Minifirma școlară”.

Curriculum pentru disciplina *Educație Economică și Antreprenorială* pentru ciclul gimnazial se dorește a fi un punct de pornire pentru formarea competențelor economice, integrarea acestora în modul de viață a fiecărui elev/eleve și dezvoltarea lor în continuare la treapta liceală. În același timp curriculumul în cauză dezvoltă câmpul de cercetare și experimentare al profesorului/profesoarei care are datoria și libertatea de a-și stabili propriile priorități, obiective și metode de lucru pornind de la realitatea educațională cu care se confruntă, pentru a face procesul de predare–învățare mult mai eficient.

VII. STRATEGII DE EVALUARE

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățare. Prin intermediul evaluării profesorul/profesoara poate cunoaște progresul înregistrat de elevi/eleve sub mai multe aspecte: cunoștințe acumulate, capacități dezvoltate, atitudini și conduite formate, precum și factorii care au contribuit la formarea lor. Identificarea nivelului de dezvoltare a competențelor elevilor/elevelor la un moment dat permite adaptarea unor decizii de corectare, reglare și îmbunătățire a activităților de predare și învățare.

Scopul major al evaluării didactice îl constituie susținerea și sprijinirea activității de învățare a elevilor/elevelor, a progresului învățării și cunoașterii realizate de aceștia/acestea, adică demersul de evaluare este formativ (progresiv și continuu) și sumativ. Tehnologiile de evaluare sunt la discreția cadrului didactic și se selectează potrivit finalităților evaluate. Finalitățile vizate pentru evaluarea disciplinei opționale *Educație Economică și Antreprenorială* vizează toată gama modificărilor de comportament care sunt supuși elevii și elevelle, conform unităților de competență:

- *cunoștințe acumulate: concepte, fenomene, procese, principii, legi, teorii, etc.;*
- *capacități intelectuale: definire, clasificare, raționare, argumentare, interpretare, gândire divergentă, creativitate;*
- *capacitatea de utilizare a cunoștințelor: priceperi, deprinderi, tehnici de acțiune, etc.;*
- *trăsături de personalitate: atitudini, opinii, conduite, decizii, comportamente.*

Procesul de evaluare pentru disciplina opțională *Educație Economică și Antreprenorială* în învățământul gimnazial va fi racordat la actele normative și reglatoare în vigoare. Astfel, pentru realizarea demersului evaluativ orientat pe competențe se vor utiliza metodele și tehnicile de evaluare, produsele, formele de realizare, instrumentele adecvate recomandate de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova.

Evaluarea presupune măsurare, posibilă doar dacă rezultatele constatate sunt supuse cuantificării riguroase. Dacă în ceea ce privește achizițiile de cunoștințe cuantificarea și măsurarea nu ridică probleme deosebite, progresele realizate sub aspect formativ (capacități intelectuale, trăsături de personalitate) sunt mai greu sau poate chiar imposibil de supus unor astfel de operații, deoarece traducerea lor în termeni de comportamente precise, direct observabile și măsurabile este mult mai dificilă. Aprecierea unor competențe nu se poate realiza prin evidențierea cantitativă a gradului în care au fost însușite, deoarece ele reprezintă rezultate calitative ale învățării. Nu evaluăm competențe, ci rezultatele vizibile ale acestor competențe.

Evaluarea este centrată deopotrivă pe rezultat și pe proces. Predarea și învățarea *Educației Economice și Antreprenoriale* presupun, așadar, evaluări de tip formativ și sumativ care certifică achizițiile dobândite și fac posibilă îmbunătățirea procesului didactic. Antrenarea elevului/elevei în autoevaluări și autoaprecieri prezintă incontestabile valențe formative. Elevul sau eleva ajunge să-și formeze propria imagine de sine, dobândind mai repede conștiința progreselor realizate în studierea disciplinei și a eforturilor necesare pentru realizarea obiectivelor urmărite. Autoaprecierea contribuie la întărirea motivației intrinseci și a atitudinii pozitive față de învățare. Reușitele îl încurajează pentru continuarea studiului și aprofundarea aspectelor teoretice specifice domeniului studiat. Nereușitele trebuie astfel gestionate încât să nu descurajeze.

Pentru a realiza o evaluare eficientă, în acord cu exigențele învățământului modern, este necesară utilizarea unor tehnici diverse, capabile să asigure un control adecvat al efectelor instructiv-educative. Evaluarea trebuie să se realizeze în mod preponderent ca evaluare continuă, formativă.

Alături de formele și instrumentele clasice de evaluare, recomandăm utilizarea unor forme și instrumente complementare, cum sunt: proiectul, portofoliul, autoevaluarea, observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor/elevelor.

Scopul acțiunii evaluative nu este doar de a constata progresele realizate de elevi și eleve în învățarea disciplinei de studiu, ci și de a adopta, pornind de la rezultatele constatate, decizii de corectare și ameliorare a activității de predare și învățare. Prin intermediul său se stabilește un feedback eficient, care îi permite profesorului/profesoarei să-și reajusteze predarea, iar elevilor/elevelor să-și amelioreze demersurile de învățare.

VIII. AUXILIARE DIDACTICE DE REFERINȚĂ EDUCAȚIEI ECONOMICE ȘI ANTREPRENORIALE

Suportul didactic elaborat de Junior Achievement Moldova pentru programele anuale de *Educație Economică și Antreprenorială* este constituit din Ghidul pentru profesori și consultanți, Caietul de lucru pentru elevi/eleve, materiale suplimentare/postere, seturi pentru diverse jocuri cu caracter economic, tabele, filmulețe cu studii de caz, etc.

Ghidul pentru profesori și consultanți conține sugestii de desfășurare a orei, utilizând diverse metode și resurse didactice, oferă un scenariu detaliat al activității didactice, dar lasă loc și pentru creativitatea și flexibilitatea cadrului didactic ce implementează disciplina opțională.

Caietul elevului/elevei reprezintă un veritabil ghid de studiu pentru toți elevii și elevele ce au ales să studieze disciplina opțională *Educație Economică și Antreprenorială*. În el pot fi găsite pe

lângă exercițiile tradiționale, scheme, studii de caz, texte informative, spațiu pentru grafice, diagrame și alte produse ce urmează a fi elaborate.

Cadrul didactic ce implementează disciplina opțională *Educație Economică și Antreprenorială* are posibilitatea să utilizeze și alte suporturi didactice pe care le identifică și sunt relevante finalităților programelor anuale implementate. Reiterăm că competențele sensibile la gen sunt competențe specifice și transversale, care intersectează toate sau cele mai multe alte competențe de predare și educație folosite de cadrele didactice. Aceste competențe pot fi dezvoltate prin participarea la cursuri de instruire și alte evenimente de învățare pentru profesori/profesoare. Profesorii/profesoarele pot adopta tipare de auto-învățare pentru creșterea profesională.

IX. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

În limba română:

1. Balcar J., Karásek Zd., Vasilache A. ș. a. Studiu inițial în rândul angajatorilor pentru identificarea celor mai importante competențe ale potențialilor angajați. Asociația Comunelor din România. Brainstorming Consulting România și RPIC-ViP. București, 2011. 100 p.
2. Balica, M. et all, Perspective asupra dimensiunii de gen în educație, București, Editura MarLink, 2004 http://isj.sv.edu.ro/images/Docs/Discipline/invatamnat_preprimar/2017/biblioteca/Perspective_asupra_dimensiunii_de_gen_in_educatie.pdf
3. Ciobanu L. Formarea culturii economice elementare la preșcolarii mari. Teza de doctor. Chișinău, 2000, 148p.
4. Ciobanu L. Probleme și perspective în educația economică a copiilor. - Bălți, 2000. 40 p.
5. Ciobanu O. Didactica disciplinelor economice. <http://biblioteca-digitala.ase.ro>.
6. Georgescu G. Curriculumul de educație economică-o perspectivă comparativă. În: „Școala-moment zero pentru o societate a cunoașterii”. Materialele Simpozionului Național, ediția a III-a. București 2009. <http://education.inflpr.ro>.
7. Georgescu G. Eficiența educației economice. Teza de doctor. București, 2006. <http://www.biblioteca.ase.ro>.
8. Kiyosaki R., T. Sharon L. Copil bogat, copil isteț. Startul financiar în viață. București: Curtea veche, 2002. 310 p.45.
9. Lăcătuș M.L., Lăcătuș G.P. Economie. Manual pentru clasele a X-a și a XI-a. București: Corint, 2018. 152 p.
10. Lupu M. Oportunități ale educației economice. Didactica Pro, 2004, Nr. 3, p. 56-60.
11. Pop A., Tănase I., Daragiu M. ș.a. Tinerii și incluziunea pe piața muncii. Nevoi, așteptări, soluții, obstacole. Proiectul: Întărirea capacității societății civile de a promova inițiative pentru incluziune socială. Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 –2013. 74 p.
12. Proiectarea lecțiilor de economie, Ghidul profesorului. București: CREE, 2007. 77 p.
13. Sarivan L. Predarea –învățarea interactivă centrată pe elev. București: Educație 2000+, 2009. 94 p.
14. Vlas V. Să educăm gospodari grijulii, Educație, București: Educația Didactică și Pedagogică, 1996.

În limba engleză:

1. Aflaten. Manual, Social and Financial Education for Youth, Sarphatistraat 7 | PO Box 15991 | 1001 NL Amsterdam, 2010. 305 p.
2. Detailed Work Programme on the follow-up of the objectives of education and training systems in Europe –Council of the European Union, Brussels, 20 February 2002; COM (2001) 501 final. NCEE-Survey of The States Economic and Personal Finance Education in our Nation's Schools in 2004, A Report card, march 2005. www.ncee.net.
3. Non-Formal Education Manual, A Manual for Facilitators on Child Social & Financial Education, Sarphatistraat 7 | PO Box 15991 |1001 NL Amsterdam, 2010. 154 p.
4. Scauso D. The Child and Youth Finance Movement: Promoting Financial Inclusion for Children and Youth, Cases Studies for a School-based Approach. OECD-BSP Asian Seminar for Financial Education and Financial Inclusion: Addressing the Upcoming Challenges. September 12th, 2012. <http://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/OECD-BSP.pdf>.

În limba rusă:

1. Володина М. Б. Формирование экономических представлений у младших школьников// Молодой ученый, 2014. №6, с.684-685.
2. Коршун А. Г. Актуальность экономического воспитания подростков в условиях современной системы образования.2013.ББК: Ч420.05; УДК: 37.035.3.
3. Любимов Л., Рывкина Р. Концепция структуры, содержания и организации экономического образования в полной средней школе. В: Экономика в школе, 2002, No 3, с. 14–28.
4. Максимова В. Межпредметные связи в учебно-воспитательном процессе современной школы. Москва: Просвещение, 1987. 94 с.74.
5. Попов В. Экономическое воспитание школьников. // Образование.2008.No1,с.84-89.11.с.221-228 .
6. Юсупова С.Г. Теоретические основы экономического воспитания младших школьников во внеурочной деятельности // Фундаментальные исследования. 2014. No 1,с.143-146.